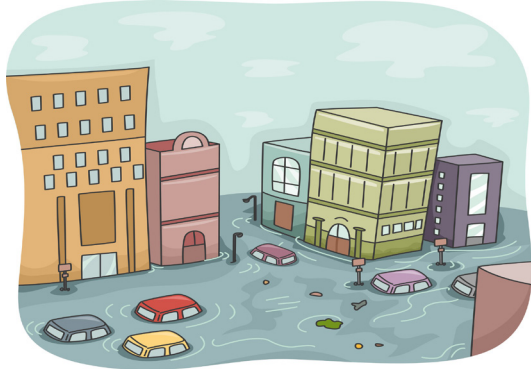

เรียนรู้ ตั้งรับ และปรับตัว ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

Activity supported by the
Canada Fund for Local Initiatives
Activité réalisée avec l'appui du
Fonds canadien d'initiatives locales

Canada

TEI Sustainable
Environment
Stewardship
THAILAND ENVIRONMENT INSTITUTE

www.thaicity-climate.org
f/UrbanClimateResilienceThailand

เนื้อเรื่องโดย : ฤกษ์ ใจแก้ว • ปิ่นทอง ชีพสุกใส • นักประชาสัมพันธ์ ชำนาญการ • เทศบาลนครเชียงราย

จากที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC (Asean Economics Community) เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิก ไทยได้กลายเป็นศูนย์กลางของภูมิภาค ซึ่งมีภูมิประเทศที่เชื่อมต่อกับประเทศสมาชิกเพื่อนบ้าน ไม่ว่าจะเป็นพม่า ลาว กัมพูชา มาเลเซีย และยังเชื่อมต่อไปยังประเทศที่ 3 คือ จีน อินเดีย เวียดนาม สิงคโปร์ รวมถึงประเทศอื่นๆ ซึ่งมีผลต่อเมืองเชียงรายในการเป็นเมืองที่อยู่ภายใต้กรอบการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ อีกทั้งเมืองเชียงรายยังมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้กรอบความร่วมมือของ 6 ประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงผ่าน GMS Economic Corridors ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการขยายตัวด้านอุตสาหกรรม การเกษตร การค้า การลงทุนและบริการ เพื่อเกิดการจ้างงาน ยกระดับการครองชีพ การถ่ายทอดเทคโนโลยี การศึกษาระหว่างกัน รวมถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งเสริมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนช่วยเพิ่มขีดความสามารถและโอกาสการแข่งขันในเวทีการค้าโลก

เมืองเชียงรายจึงเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาดังกล่าว โดยมีการผลักดันช่องทางการค้า การลงทุน การคมนาคม และการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งได้ส่งผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงราย เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในพื้นที่ และบริบททางสังคมของชาวเชียงรายอย่างไม่หยุดนิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเมืองเชียงราย ซึ่งมีนักท่องเที่ยวทั้งภายใน และภายนอกประเทศที่ได้แวะเวียนมาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งการลงทุนจากภาคเอกชนที่ได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านที่อยู่อาศัย รวมถึงการพัฒนาเชิงพาณิชย์ ก่อให้เกิดสิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการที่มีอยู่ในเมืองให้เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลกระทบต่อความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ พื้นที่ป่า และแหล่งน้ำมากขึ้น

ด้วยความตระหนักจากผลกระทบดังกล่าว เทศบาลนครเชียงราย ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้พบว่าการพัฒนาของเมืองในด้านต่างๆ ล้วนแล้วแต่ส่งผลเสียและเร่งทำลายสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เทศบาลนครเชียงรายจึงได้ริเริ่มโครงการต่างๆ เพื่อรักษาระบบนิเวศเมืองและความหลากหลายทางชีวภาพในเชียงรายขึ้น โดยคาดหวังว่าจะช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่เคยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ไปด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของเมืองและสภาพของสิ่งแวดล้อมที่หลากหลายให้คงอยู่ รวมถึงการสร้างเมืองที่ยั่งยืนเพื่อให้ชุมชนสามารถเผชิญกับภัยพิบัติที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศได้อย่างยั่งยืน ด้วยเหตุนี้ เมืองเชียงรายจึงเป็นเมืองอันดับต้นๆ ของประเทศไทย ที่ได้ศึกษาและเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพในเขตเมือง

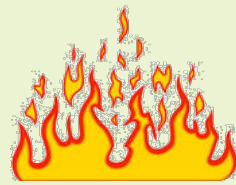
โดยมีกลยุทธ์ตั้งอยู่ในระบบนิเวศที่หลากหลายเพื่อรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภายใต้การสนับสนุนทางวิชาการจากสถาบันสิ่งแวดล้อม (TEI) และการสนับสนุนงบประมาณจากมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ (Rockefeller Foundation) ก่อให้เกิด “**โครงการเครือข่ายเมืองในเอเชียเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ**” (Asian Cities Climate Change Resilience Network – ACCCRN) ซึ่งโครงการดังกล่าวได้ดำเนินงานใน 4 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ไทย อินเดีย เวียดนาม และอินโดนีเซีย โดยประเทศไทยเมืองเชียงรายเป็นหนึ่งในเมืองนำร่องโดยมีเทศบาลนครเชียงรายเป็นหน่วยงานประสานร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งจากภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม ในการขับเคลื่อนเพื่อหาแนวทางการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในปัจจุบันและอนาคต

“**ศูนย์การเรียนรู้เพื่อรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของเมืองเชียงราย**” (Chiangrai Climate Resilience Learning Center – CCRLC) ถูกจัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเมืองเชียงราย และเสริมสร้างความเข้มแข็งและความสามารถในการรับมือของกลุ่มเปราะบาง หรือกลุ่มเสี่ยงจากความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศของเมืองเชียงรายให้แก่ภาคีเครือข่ายได้แก่หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนให้เกิดความรู้ ทักษะ และให้เกิดความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดขึ้น ด้วยการพัฒนาขีดความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการน้ำ การเกษตร การท่องเที่ยว คุณภาพชีวิต สุขภาพ วัฒนธรรมท้องถิ่น และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับตัวและรับมือของชาวเชียงรายได้อย่างเหมาะสมต่อไปในอนาคต”

(อ้างอิงบทความ : สรุปรายงานศูนย์การเรียนรู้เพื่อรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของเมืองเชียงราย)

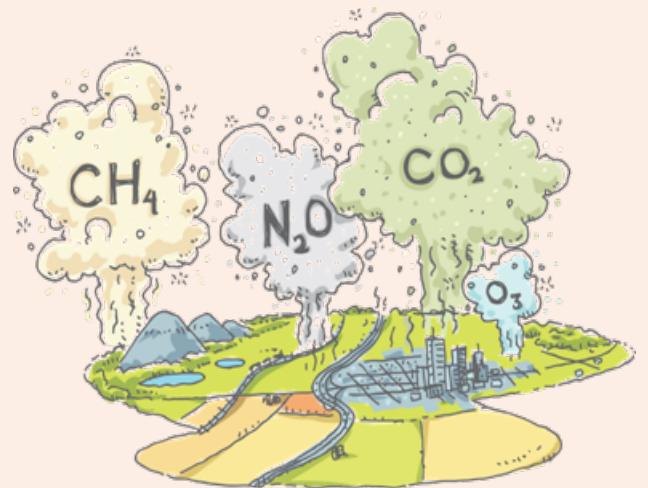

© www.openchiangmai.com

หมอกควันจากไฟป่า
ปัญหาใหญ่...ที่ไม่ควรมองข้าม

อุณหภูมิเฉลี่ยที่สูงขึ้นของโลก ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อีกทั้งมีผลก่อให้เกิดภาวะความแห้งแล้งขึ้นในปัจจุบัน ดังนั้นความร้อนและความแห้งแล้งจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดไฟป่า และก่อให้เกิดปัญหาหมอกควันที่สร้างมลภาวะทางอากาศที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีในหลายจังหวัดภาคเหนือ โดยเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนและมีปริมาณสูงสุดในเดือนมีนาคม นอกจากสาเหตุหลักในการเกิดหมอกควันจากไฟป่าแล้ว ยังมีฝุ่นละอองจากถนน การก่อสร้าง และควันเขม่าจากน้ำมันดีเซล ส่งผลให้คุณภาพอากาศมีระดับต่ำลงไปอีก ประกอบกับสภาพภูมิประเทศซึ่งมีภูเขาล้อมรอบ ทำให้มลพิษต่างๆ ถูกกักไว้ และแผ่ปกคลุมทั่วทุกพื้นที่ของเมือง ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนในพื้นที่โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในที่โล่งนานๆ จะมีอาการแสบตา ตาแดง น้ำตาไหล คอแห้ง ระคายคอ หายใจติดขัด เหนื่อยง่าย และแน่นหน้าอก

สำหรับสถานการณ์ไฟฟ้าที่เกิดขึ้นเป็นประจำนั้น นอกจากผลของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแล้ว ยังมีสาเหตุสำคัญที่เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดไฟป่ามากขึ้นคือฝีมือมนุษย์ มีการวิเคราะห์การเกิดไฟป่าที่เกิดขึ้นแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ 1. ไฟป่าที่ควบคุมได้ จากผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สูง ซึ่งไฟป่าจะเกิดจากวิถีการดำเนินชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการเผาพื้นที่ป่าเพื่อทำเกษตรกรรม การเผาป่าทำแนวกันไฟเพื่อควบคุมไม่ให้ไฟลุกลามทำลายพื้นที่ป่าและที่อยู่อาศัย แต่คนในพื้นที่สูงก็จะมีแนวทางช่วยอนุรักษ์พื้นที่ป่าโดยเมื่อสิ้นฤดูเก็บเกี่ยวบรรดาพันธุ์ไม้ต่างๆ ก็จะขึ้นรกเป็นป่าเช่นเดิม แล้วทำหน้าที่ตัดซับคาร์บอนไดออกไซด์ กลับคืนมา 2. ไฟป่าที่ควบคุมไม่ได้ เกิดจากการลักลอบของผู้ที่แสวงหาผลประโยชน์จากป่าฝ่ายเดียว ไม่ว่าจะเป็นการเผาเพื่อไล่ล่าสัตว์ป่า เผาเพื่อเร่งการเกิดแหล่งอาหารใหม่ เช่น เห็ดป่า ยอดผักป่า รวมถึงการจุดไฟทิ้งไว้ของผู้บุกรุกป่า จนกลายเป็นไฟป่าที่ไม่สามารถควบคุมได้

นอกจากนี้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้แนะวิธีการปฏิบัติของประชาชน ควรดเว้นการเผาวัสดุทุกชนิดและหลีกเลี่ยงการประกอบกิจกรรมใดๆ ที่ก่อให้เกิดหมอกควันทุกประเภท เช่น การเผาขยะมูลฝอย เผาหญ้า เป็นต้น ซึ่งได้แนะนำแนวทางในการกำจัดขยะโดยวิธีฝังกลบแทนการเผา เพื่อลดระดับความรุนแรงของสถานการณ์หมอกควัน รวมทั้งเข้ามามีส่วนร่วมจัดระบบการจัดเก็บและคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี ควบคุมไม่ให้มีการเผาขยะมูลฝอยในเขตชุมชน และบริเวณริมข้างทางโดยเด็ดขาด ตลอดจนร่วมกันดูแลรักษาพื้นที่ ป่าไม้ หากพบเห็นการลักลอบ เผาป่า การทำไร่เลื่อนลอย ให้แจ้งหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายอย่างเข้มงวด รวมถึงนักท่องเที่ยว ควรเพิ่มความระมัดระวังในการจุดไฟในป่า และดับไฟให้สนิททุกครั้งที่ก่อกองไฟ ไม่ทิ้งก้นบุหรี่ในพงหญ้าแห้ง เพราะหากเกิดเพลิงไหม้จะลุกลามอย่างรวดเร็วและยากต่อการควบคุม ส่วนเกษตรกร ในการเตรียมพื้นที่การเกษตรให้ใช้วิธีไถหรือฝังกลบวัชพืชแทนการเผา หากจำเป็นต้องเผาพื้นที่การเกษตรควรจัดทำแนวกันไฟ และควบคุมการเผาอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันไฟลุกลาม ภาครัฐควรประกอบอุตสาหกรรมที่ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม จัดให้มีระบบการคัดกรองควันและของเสียก่อนปล่อยออกสู่ภายนอก เลือกใช้วัสดุที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ ในการกำจัดของเสียหรือขยะควรใช้วิธีการฝังกลบแทนการเผาที่ก่อให้เกิดควันไฟ

สำหรับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หมอกควัน ควรหลีกเลี่ยงการออกนอกบ้านโดยไม่จำเป็น หากออกนอกบ้านควรสวมใส่หน้ากากอนามัยและแว่นตา เพื่อลดปริมาณการสูดดมและอาการเสบตา หากต้องขับรถผ่านเส้นทางที่มีหมอกควันปกคลุมหนาแน่น ควรเปิดไฟหน้ารถหรือไฟตัดหมอก เพื่อให้ทัศนวิสัยในการมองเห็นชัดเจนมากขึ้น รวมทั้งดูแลเด็ก ผู้สูงอายุ และผู้ป่วยโรคทางเดินหายใจ มิให้ออกไปทำกิจกรรมภายนอกอาคารบ้านเรือน หากพบเห็นไฟป่าหรือการจุดไฟเผาในเขตชุมชนหรือริมข้างทาง ให้แจ้ง สายด่วนสาธารณภัย 1784 เพื่อประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าระงับไฟป่าโดยเร่งด่วนต่อไป

(อ้างอิงบทความ : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)